

Fitxa de Fons

Títol: Fons de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot

Acrònim: SEO

Data/es: Segles XVIII-XX

Volum i suport: 172 capses d'arxivador

Localització:

Arxiu Comarcal de la Garrotxa (ACGAX)
Plaça del Puig del Roser, 1
17800 Olot
Tel: 972 279 131
Correu: acgarrotxa.cultura@gencat.cat

Procés de descripció dels fons SEO i TECh a l'antiga seu de l'ACGAX, edifici de l'Hospici (Olot), el juliol de 2011.

Enllaç (IFMuC): <http://ifmuc.uab.cat/collection/SEO>

Productors

Mestres de capella i organistes de Sant Esteve d'Olot.

Història arxivística

El fons conté bona part del repertori compositiu dels mestres de capella i organistes de Sant Esteve d'Olot que van regir els magisteris de la parròquia entre el segon terç del segle XVIII i el primer del s. XX. Dins la col·lecció dels 1359 manuscrits d'autor, 676 corresponen a mestres vinculats als magisteris de Sant Esteve: 281 a J. Anglada, 80 a H. Alberich, 64 a F. Farró, 60 a I. Parella, 58 a V. Alzina, 41 a P. Guillamet, 31 a J. Carcoler, 28 a J. Saborit, 26 a J. Castelló i 7 a J. Regordosa. Tanmateix, el període central de la producció del fons olotí correspon al que podríem considerar la seva època daurada: l'etapa compresa entre els magisteris de J. Carcoler i J. Anglada —amb J. Regordosa, J. Saborit, V. Alzina i H. Alberich—, i les extenses organísties de J. Castelló i I. Parella. Aquell ric període que abastaria, aproximadament, els anys 1739–1850, es troba ben delimitat entre la puixança econòmica que visqué la ciutat d'Olot en el decurs del s. XVIII —la vila es convertí en una de les principals ciutats del Principat, després de Barcelona, Reus, Lleida i Mataró—, i l'inici de la crisi, la qual, malgrat els entrebancs bèl·lics —la Guerra Gran (1793–1795) i la Guerra del Francès (1808–1814)—, no es va notar de ple fins les dècades dels anys 1830–1840, a causa del procés de desindustrialització del seu sector tèxtil.

Respecte a les circulacions dels músics, les zones de major relació amb Olot foren Sant Joan de les Abadesses, Ripoll, Berga, Figueres, Torroella de Montgrí i l'eix Igualada-Tàrrrega-Balaguer. La recepció del repertori forà ofereix un còmput de 683 còpies de manuscrits d'autor, de les quals 308 procedeixen de les catedrals i d'altres centres eclesiàstics de Catalunya. De Barcelona, 115: 47 de mestres de la catedral —J. Picanyol (1), F. Queralt (2), F. Mariner (3), C. Bager (28), M. Ferrer (3); R. Vilanova (1), M. Viñas (2), J. Sancho i Marraco (7)—, 27 de Santa Maria del Mar —P. A. Montlleó (4), F. Andreví (4), J. Bros (2), J. Cau (3), P. A. Compta (1), J. Fàbrega (1), J. Barba (9), R. Aleix (3)—, 14 de Santa Maria del Pi —J. Vila (1), P. J. Llonell (6), F. Sampere (1), D. Arquimbau (1), J. Quintana (1), J. Badia (2), J. Masvidal (2)—, 19 d'altres esglésies de Barcelona —A. Mestres (8), C. Candi (8, còpies J. Rufet, P. Guillamet), J. Ribera (2), J. Sariols (1)— i 8 de capelles de localitats properes a Barcelona. De Girona, 169; 125 de mestres de la catedral —J. Badius (6), J. Pons (4, 1 cop de Verdaguer), R. Bassas (1), R. Compta (3), F. Juncà (3), H. Verdaguer (39), M. Policarpi (1),

J. J. Lleys (9), A. Xaudiera (1), J. Casademont (1), B. Papell (1) J. Carreras (46), J. M. Padró (2), M. Rué (8)—, i 44 procedents d'altres centres musicals de la diòcesi de Girona: Ripoll (2), Sant Joan les Abadesses (5), Figueres (8), Santa Coloma de Farnés (9), Castelló d'Empúries (8, i algunes còpies de J. J. Lleys), Torroella de Montgrí (3), La Bisbal (5), Blanes (2), Lloret de Mar (1), Arenys de Mar (1). De la resta de catedrals catalanes, 24 —Vic (2), Lleida (6), Tarragona (16, tot i que algunes de les obres de M. Juncà daten de l'època de Vic, abans de la seva entrada a Tarragona)—, i 5 de mestres del Monestir de Montserrat: J. Martí (2), R. Escofet (2), J. Vilaseca (1).

La col·lecció «manuscrits d'autor» del fons musical olotí conté 142 composicions de procedents de còpies del repertori internacional, repartides d'aquesta manera: música italiana 92 obres, amb un destacat espai per a la música escènica a cavall entre els segles XVIII i XIX —G. Farinelli (6), N. Piccinni (2), P. A. Guglielmi (5), D. Cimarosa (4), A. Rosetti (1), A. Tozzi (2), V. Trento (2), G. Tritto (1), S. Palma (1), G. Paisiello (1) B. Galuppi (1), N. Jommelli (1), F. Paër (1) i A. Tarchi (1)— 28 obres de procedència germànica i 21 de francesa. La proximitat geogràfica amb França afavorí l'arribada de música no només de factura francesa —popular i literatura devocional—, sinó també repertori d'origen centre europeu procedent de copisteries musicals del país veí. En aquest sentit val la pena de destacar les còpies, de principis del s. XIX, dels Stabat Mater de G. B. Pergolesi i F. J. Haydn, procedents de la copisteria Perdoux de la ciutat d'Orléans.

Al costat de la música instrumental dels autors italians, germànics i francesos, el fons olotí conserva una secció considerable de música de dansa, en bon apart atribuïble als mestres olotins —J. Castelló, H. Alberich, I. Parella i H. Verdaguer— generat a l'entorn de les cobles de músics presents a Olot a mitjan segle XVIII.

Abast i contingut

2.236 composicions musicals, de les quals 1.359 pertanyen a la col·lecció «manuscrits d'autor», 409 a «manuscrits anònims» i 468 a «impresos». Es conserven 23 llibres corals.

Instruments de descripció

Inventari manuscrit de 146 obres que Ignasi Parella, organista i arxiver de Sant Esteve d'Olot, va confeigir el 1837, agrupant el repertori musical per gèneres i festivitats litúrgiques i anotant els incipits musicals.

Regles o convencions

Guia pel tractament i descripció dels documents musicals del projecte IFMuC de la UAB.

Carme Monells i Josep Maria Gregori en l'acte de presentació del volum 6 d'IFMuC, corresponent als fons SEO i TEch, al Teatre Principal d'Olot, 17 d'abril de 2013

Autoria i data/es

L'interès per la vida musical de Sant Esteve d'Olot es va desvetllar a partir de les primeres publicacions de F. Civil (1973 i 1977) sobre l'existència del fons. Originalment, el fons es conservava a l'interior del temple, amuntegat en lligalls i piles de manuscrits dins l'armari d'una estança annexa a l'antiga biblioteca de la comunitat de preveres, a la que s'hi accedia des de l'escala que neix als peus de la sagristia.

El llarg procés que ha conduït el fons fins al terme de la seva ordenació definitiva i a la seva ubicació actual en el si de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa, ha viscut tres etapes, en el decurs d'un període cronològic de 35 anys, comprès entre 1976 i 2011.

La primera etapa s'inicià els anys 1976 i 1977. En aquella època el fons va ser objecte d'una primera intervenció que duguérem a terme els membres de l'equip del Centre de Documentació Musical de la UAB (Gretel Klein, Carme Romeu, Maria Vila-Coro, Maria Farré, Joan Bagüés, Josep M. Vives i Josep Maria Gregori), sota la direcció dels Drs. Francesc Bonastre i Antonio Martín Moreno. Aquella fase inicial consistí en el fitxatge aproximat del 30 % del repertori manuscrit del fons, i va ser puntualment represa per F. Bonastre durant el curs 1992-1993 amb els estudiants del doctorat en Musicologia de la UAB.

La segona etapa data de mitjans de la dècada dels anys 1990. Fou llavors quan la musicòloga olotina Carme Monells començà a interessar-se per l'estudi de l'obra dels mestres de capella de Sant Esteve d'Olot i per donar continuïtat al procés de fitxatge del repertori dels manuscrits musicals del fons, interromput de feia uns anys. Durant l'època en què C. Monells va reprendre la labor d'inventariatge, el fons, juntament amb una part de la documentació de la comunitat de preveres, va ser traslladat de la seva estança original dins del temple, al primer pis de la rectoria.

La darrera etapa d'aquest llarg procés l'ha completat Josep Maria Gregori entre els anys 2008-2011. El juliol de 2008 el fons musical es va traslladar de la rectoria a l'edifici de l'Hospici, seu de l'ACGAX entre 1987 i 2012. La ubicació del fons a l'ACGAX va permetre completar el fitxatge i la informatització del fons, la discriminació de les seves sèries internes, la recuperació del subfons Teodoro Echegoyen —que en els seus orígens es trobava mesclat amb el fons parroquial—, i procedir a la finalització de l'inventari i a l'establiment de l'ordenació definitiva de les col·leccions dels dos fons.

El setembre de 2012 va veure la llum l'edició impresa del seu catàleg sota el patrocini de l'Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot, l'ACGAX i la UAB.

Fonts

GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – MONELLS I LAQUÉ, Carme. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 6: Fons de l'església parroquial de Sant Esteve de Olot i Fons Teodoro Echegoyen de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa*. Barcelona: UNiversitat Autònoma de Barcelona, 2012.

Bibliografia

- BONASTRE, Francesc. "Josep Carcoler († 1776). Notícia biogràfica i compositiva", *Recerca Musicològica*, I, 1981, 113-150.
- CASACUBERTA I ROCAROLS, Margarida - SALA I PLANA, Joan. *Cultura i ciutat. Segles XVIII-XX*. Olot: Ajuntament d'Olot, 1997.
- CIVIL I CASTELLVÍ, Francesc. *El fet musical a les comarques gironines en el lapse de temps 1800-1936*. Girona: Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros de Cataluña y Baleares, 1970.
- —. "Mestres de la Capella de Cant i organistes de la Parròquia de Santa Esteve de la vila d'Olot, segles XVII i XVIII", *Amics de Besalú. II Assemblea d'Estudis del seu Comtat*, II (1973), 103-110.
- —. "La música religiosa a Olot i comarca, corrent del segle XVIII", *Annals, Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca*, 1977, 195-212.
- DANÉS I LLONGARRIU, Josep M^a. *L'església de la Mare de Déu del Tura d'Olot*. Olot: Imp. Bonet, 1965.
- —. "Carmelites notables, fills d'Olot", *Misión*. Año XI, núm. 502 (1965), 12-13.

- DANÉS I TORRAS, Joaquim. Història d'Olot XIII. Olot: Edicions Municipals, 1977.
- —. Història d'Olot, XXV. Olot: Edicions Municipals, 2002.
- —. "El primer òrgano de nuestra iglesia parroquial", Misión, 7 (1955).
- —. Història d'Olot. XIII Els edificis religiosos. Olot: Edicions Municipals, 1977.
- —. Història d'Olot XXVIII. Biografies (A-B). Olot: Edicions Municipals, 2000.
- —. Història d'Olot XXIX. Biografies (C-F). Olot: Edicions Municipals, 2001.
- —. Història d'Olot, XXX. Biografies (G-P). Olot: Edicions Municipals, 2001.
- —. Història d'Olot XXX. Biografies (Q-Z). Olot: Edicions Municipals, 2001.
- ESTER-SALA, Maria - VILAR, Josep M., "Breu notícia del fons musical de la parròquia de S. Esteve d'Olot", Alimara, 22 (1978), 21-22.
- —. "Arxius Musicals de Catalunya (IX). Olot. Arxiu de l'Església Parroquial de Sant Esteve", Revista Musical Catalana, 51 (1988), 41.
- GALDON I ARRUÉ, Montiel. La música a la catedral de Girona durant la primera meitat del segle XIX. UAB: Tesi doctoral, 2003.
- GONZALVO I BOU, Gener. "Joseph Castelló, un músic targarí oblidat". Nova Tàrrrega, juny 1991.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "Mestres de capella i organistes de la col·legiata de Sant Joan de les Abadesses al segle XVIII: documents per a la seva història", Estudi General, I/1 (1981), 161-171.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – MONELLS I LAQUÉ, Carme. "Fons de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot (SEO)", Revista Musical Catalana, 362 (2018), 62.
- GUTIÉRREZ I MARTÍNEZ, Jesús [ed]. Història de la Garrotxa. Girona: Diputació de Girona, 2008.
- MARQUÈS, Josep M. "Organistes i Mestres de Capella de la diòcesi de Girona", Anuario Musical, 54 (1999), 89-130.
- MONELLS I LAQUÉ, Carme. "Tradició de músics locals en la interpretació d'obres de l'arxiu de l'església de Sant Esteve d'Olot", Alimara, 104 (2008), 5.
- —. "El fons musical de l'església de Sant Esteve d'Olot". Revista Catalana de Musicologia, II (2004), 207-213.
- —. "Noves dades referents a l'obra musical dels mestres de capella de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot", Alimara, 42 (1992), 40-41.
- MONTURIOL I SANÉS, Joaquim. "L'Olot de mitjan segle XVIII. Estudi del Cadastre del 1742", Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca, 1989 (1990), 293-356.
- MURLÀ I GIRALT, Josep. "Josep Saborit, mestre de capella de Sant Esteve d'Olot", Alimara, 28 (1989), 20-21.
- —. "La festa del Corpus, a l'Olot del segle XVIII", La Comarca d'Olot, 14-6-2001, 25-27.
- —. Entre liberals i absolutistes. Olot: Ajuntament d'Olot, 2008.
- PAGÈS I PONS, Joan. L'església de Sant Esteve d'Olot (Notes Històriques). Olot: Alzamora, 1986.
- PALUZIE CANTALOZELLA, Esteban. Olot, su comarca, sus extinguidos volcanes, su historia civil, religiosa y local. Barcelona: Imp. Jaime Jopus, 1860.
- PESSARRODONA PÉREZ, Aurèlia. "Cimarosa a la Garrotxa: recepció i pràctica domèstica de l'òpera italiana del segle XVIII i inicis del XIX a Olot", Revista Catalana de Musicologia, XII (2019), 223-258.
- PUIG I REIXACH, Miquel. "Notes de demografia olotina del segle XVIII: els recomptes de 1716-1720", Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca (1992-1993), 165-198.
- —. "La capella de Sant Esteve i els músics locals". El cartipàs del plafó, 6, (2003).
- —. El segle XVIII. Olot: Edicions de l'Ajuntament d'Olot, 2002.- Quaderns d'història d'Olot, 7.
- —. "Que soni la música", La Comarca d'Olot, 530 (1989), 31.
- PUIGVERT I GURT, Xavier. Els segles XVI i XVII. Olot: Ajuntament d'Olot, 2010. - Quaderns d'Història d'Olot, 4.

- PUJOL, Josep - MONELLS I LAQUÉ, Carme - PALLÀS, Xavier. Contradanses olotines i altres bals de l'Arxiu de Sant Esteve. Barcelona: Tritó, 2008.
- SADERRA I MATA, Josep. Notícies de la translació de les relíquies de la Gloriosa Santa Sabina des de Roma a Olot escrites en el segle XVII per un testimoni de vista: completades i augmentades per Josep Saderra. Olot: Imp. Bonet, 1885.
- —. Ressenya històrica del Santuari de Nta. Sra. del Tura, distingida ab lo premi ofert per D. Camil Mulleras á aquest tema en lo Certamen Literari d'Olot de 1904, escrita per D. Joseph Saderra y Mata, Obrer de dit Santuari. Olot: Imp. J. Bonet, 1905.
- SALA I GIRALT, Carme. "El benefici musical de l'Àngel Custodi (o benefici de l'Orgue) en el seu origen", Annals, Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca, 1982-1983, 261-279 i Reviure el passat: Retalls d'història local i comarcal, Olot: Font Moixina, 1992, vol. III, 111-124.
- —. "A l'insigne compositor P. Antoni Soler i Ramos", La Comarca d'Olot, 3-XI-1983 i Reviure el passat: Retalls d'història local i comarcal. Olot: Font Moixina, 1992, vol. III, 97-109.
- SIMÓN TARRÉS, Antoni. "Desindustrialización y movimientos migratorios en la Cataluña del Ochocientos. El caso de la ciudad de Olot", Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca, 1992-1993, 201-215.
- SOLÀ-MORALES I DE ROSSELLÓ, Josep Maria, "La Cofradía de San Alberto de los músicos de Olot", La Misión, 65 (1956), 6.
- —. "Miscelánea musical del Olot ochocentista", Misión, 107 (1957), 4 i 7.
- —. "La immigració francesa a Olot, els segles XVI i XVII", Miscel·lània Històrica d'Olot i Comarca. Olot: Ajuntament d'Olot, 1983, p 15-76.